

Asante Markedet

Statens Filmcentral

ASANTE MARKEDET

I Granada Televisions internationale serie »Disappearing World« møder man naturfolk – endnu i deres oprindelige miljø – men lige på grænsen til en ny og ødelæggende tilværelse. SFC har længe haft »Sakuddei« i udlejning, en gribende og meget spændende skildring af Sakuddeistammens liv på øen Siberut i Indonesien.

Filmen, der er fra 1974, skildrer også de lokale myndigheders forsøg på at civilisere stammen, – og den konflikt, der opstår ved at et filippinsk firma har fået koncession til at drive skovindustri i området. Når vi i dag ser »Sakuddei«, ser vi på fortiden, for civilisationen *har* passeret forbi og har ødelagt deres velfungerende verden.

Helt anderledes opstemt føler man sig ved gennemsyn af Claudia Milnes »Asante Markedet« fra 1982. Hos Asantefolket i Ghana er verden endnu ikke af lave, og forbløffende mange af de gamle traditioner holdes endnu i hævd.

»Asante Markedet« foregår i *Kumasi*, Ashantiernes hovedstad gennem mere end 300 år. Der har Kongen og høvdingene endnu meget at sige angående landets styre, og kvinderne har via deres markedshandel stor økonomisk indflydelse.

En britisk filmgruppe domineret af kvinder står bag denne glimrende dokumentarfilm om kvindernes position og indstilling i det nye Ghana.

I filmens mange interviewsekvenser ser vi kvinderne fortælle om markedet og handelen, om deres problemer med mændene og om deres opdragelse af børnene. I et meget morsomt interview fortæller et par meget flotte mænd om polygamiets velsignelser. De morer sig med at komme med bevidst provokerende udtalelser som f.eks.: »Det er ikke, fordi vi ikke kan lave mad, men det var ikke det Gud skabte os til.« I denne sekvens er der ingen ghanesiske kvinder til stede og derfor tør mændene i

ASANTE MARKEDET. England, 1982. 16 mm, farve, 54 min. Producent: Granada Television (i serien »Disappearing World«.) Instruktion: Claudia Milne.
Dansk bearbejdelse: Prisme Film, 1985, for Statens Filmcentral.
Udlejning: SFC.

Forfatter af pjece: Karen Hammer.
Denne pjece er udgivet af SFC, 1987.

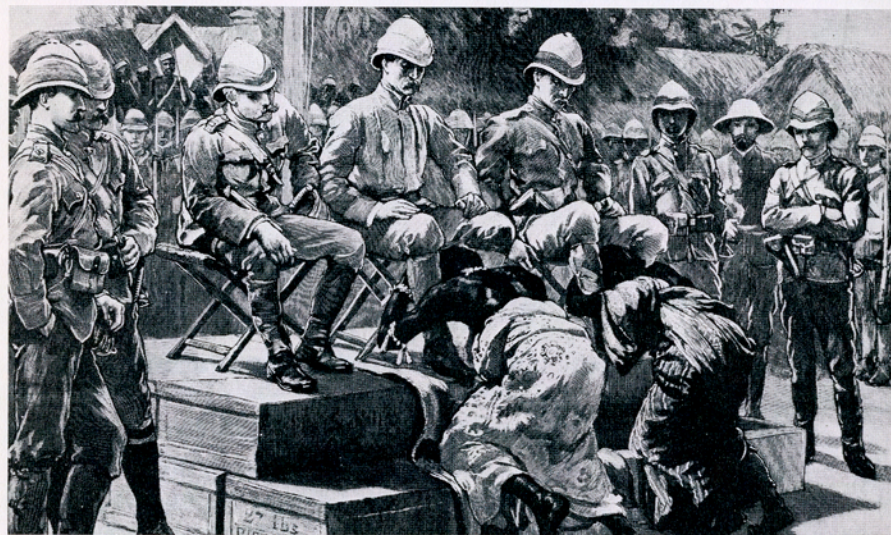
Layout: Kjeld Brandt.

den grad spille smarte over for filmholdet. I et samfund som Asantes med en tradition for smædesange ved festlige lejligheder, vil mændene ikke normalt i den grad turde udsætte sig for kvindernes vrede og hævn.

I reportagesekvenser fra markedet hører vi om regeringens holdning til kvindernes prispolitik. Mange præsidenter har prøvet at bryde markedskvindernes sammenslutninger og erstatte dem med mænd – uden resultat. I dag er kvinderne stærkere end nogensinde, og mændene er næsten forsvundet fra Kumasis en gros-marked.

Ashantierne er et stærkt folk. Kongen holder stadigvæk hof og viser sig ved store fester og begravelser i farverig og guldbehængt pragt. Det er fascinerende at studere.

»Asante Markedet« er en opløftende film om stærke kvinder i et ikke muslimsk land. Et land, hvor kvinderne jubler, når de føder en pige, og ikke som i Mette Bovins film fra Niger »Allah være lovet – det blev en dreng« ærgrer sig over deres uheld. Karen Hammer

Kong Prempeh knæler for guvernøren, 1896.

Mand – Kvinde

Det er en traditionel vestlig opfattelse, at kvindens plads er i hjemmet. Kvinderne hører privatlivet til, og mange mænd fandt tidligere, at det var en skam og skændsel, hvis deres kone gik på arbejde.

Denne antifeminine holdning har i århundreder forhindret en politisk og økonomisk ligestilling mellem kønnene; selv her i Danmark, som i denne sammenhæng regnes for det mest fremskridtsvenlige land i Europa, står vi stadigvæk ikke lige. På grund af denne kønsopfattelse har den hvide *mand* ikke kunnet forestille sig, at der i fjerne civiliserede folkeslag som f.eks. de sorte stater i Afrika kunne findes stærke og styrende kvinder. Denne mangel på fantasi fra europæernes side har betydet, at utallige U-landseksperter (mænd) har været med til at ødelægge velfungerende samfund ved indirekte at fratage kvinderne deres traditionelle erhverv og ansvar.

I det gamle Afrika – (før europæerne trængte ind på området som opdagelsesrejsende, slavehandlere, missionærer eller erobrere) – havde kvinderne i mange forskellige og vidt spredte kongeriger stor politisk magt. I de fleste af disse riger styredes folket af en mand og en kvinde i fælleskab (disse to herskere var meget sjældent gift med hinanden – snarere broder/søster eller mor/søn). I enkelte tilfælde styredes riger af enevældige kvinder. De mest bemærkelsesværdige er nok Dronningerne fra Lovedu-folket i Transvaal, der op i dette århundrede regerede over mere end 40.000 undersåtter uden nogensinde at have en mand ved deres side. De lokale høvdinge sendte deres døtre til Dronningen, og disse blev derfor hendes hustruer. Hvis de fik børn, regnedes disse for Dronningens og kunne eventuelt blive arving til riget.

I Vestafrika er der ikke helt få eksempler på, at stærke Hausa- og Songhaikvinder erobrede små kongeriger, som de styrede enevældigt til stor undren for de besøgende arabiske købmænd.

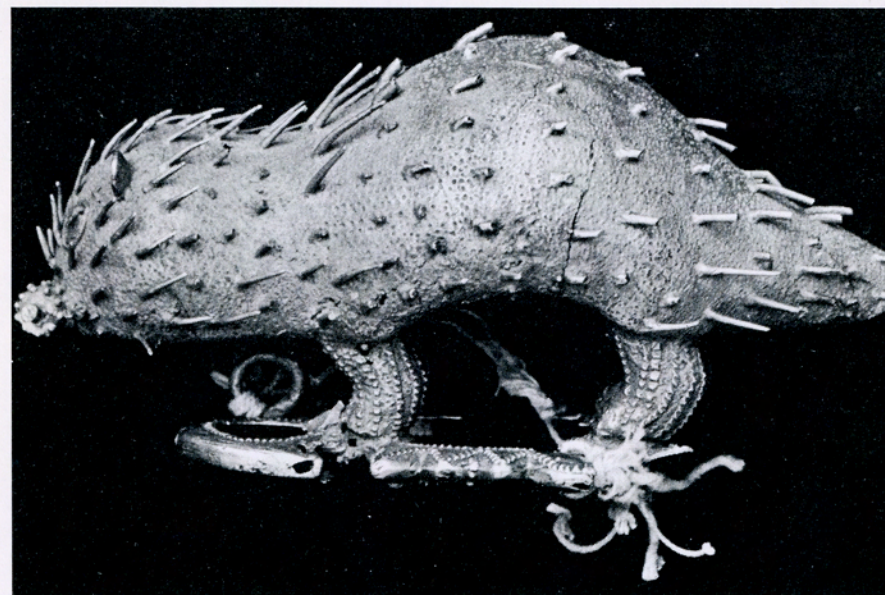
Vi tager det som en selvfølge, at en søn eller datter arver sin far, men sådan er det ikke overalt i denne store, vide verden. Hos *Sérèrerne* i Senegal og hos alle de mange forskellige Asantefolk er arvefølgen *matrilineær*; dvs. at man ikke arver sin far, men sin mors bror. Dette gælder inden for alle sociale lag. En ny konge vælges ikke fra sin fars side, men fra sin mors slægtninge, og han vælges af Dronningemoderen, sin medregent, der er den ældste kvinde i kongens slægt og den mest indflydelsesrige kvinde i kongedømmet. Ashantifolket har nu i flere hundrede år fra Kumasi regeret over alle de andre folk, men deres høvdinges styre er opbygget efter det samme princip. De har også en kvinde (en søster eller mor el. lign.), som medregent. Ghanas første præsident *Kwame Nkrumah* kom fra Akan-folket langt mod syd; Senegals første præsident Leopold Senghor var *Sérèrer* og blev opdraget hos sin morbror, hvis arving han jo var.

Da Islam med sin patrilineære opfattelse trængte ned over de vestafrikanske riger, skabte den alvorlige problemer. Under 2. Verdenskrig havde franskmændene også svært ved at forstå, at mænd ikke kan blande sig i kvinders affærer. Mange mænd blev skudt, fordi de ikke ville udlevere landsbyernes ris til soldaterne, men hos Diolaerne (i Senegal) er risen kvindernes arbejde og ansvar.

Polygami

Hos Asantefolkene er handelen kvindernes arbejde, og det har givet dem en stor politisk og økonomisk magt udadtil, mens de på hjemmefronten hos deres polygame mænd har knap så megen indflydelse.

Når Ashantierne er polygame, skyldes det først og fremmest deres oprindelige afrikanske religion, og at der er mange praktiske grunde til det. Nok først og fremmest set fra mandens side! 1) Kvinder med menstruation regnes for urene og kan i denne periode ikke være i nærheden af mænd (tidligere skulle de opholde sig i en lille hytte i landsbyens udkant), ikke lave hans mad og ikke deltage i fællesarbejdet og mænd kan nu engang ikke nedværdige sig ved at lave kvindearbejde, dvs. mad. 2) Efter en fødsel var det almindeligt, at man holdt en periode med sexuel afholdenhed på mellem 3 måneder og op til 2 1/2 år. Det sidste var ikke sjældent, fordi kvinden tog hjem til sin mor for at føde og først kom tilbage, når hun følte

Et hulepindsvin – symboliserer Asanternes krigeriske sjæl.

sig stærk nok. 3) Mange kvinder laver mere markarbejde eller handel end en. Derfor bliver familien rigere, og manden får større indflydelse. 4) Mange kvinder føder flere børn end en og det giver også en større magt, et bedre omdømme og en sikrere alderdom end få børn. Som man kan se af ovenstående, er der mange gode grunde til at gå ind for polygami; ingen vil vel kunne forlange af en mand, at han i lange perioder hverken skulle have mad eller sex! Kvinderne er ikke så begejstrede for denne livsstil, for hvis de elsker deres mand, er det svært at acceptere, at han også har andre. De ældre kvinder føler sig vraget og kasseret, hvis han bruger en væsentlig større del af sin tid hos de yngre og føler, at de sidder alene med alle problemerne ang. børnene. Mændene skal have konens accept, før han kan gifte sig igen. Egentlig kan hun jo bare sige nej, og så er den sag ude af verden. I hvert fald for en tid. Men det er svært at gå imod traditionen, når han bliver ved med at plage, og har man først givet tilladelsen, så fanger bordet, og der skal store grovheder til for at komme af med en uønsket medhustru. Manden skal betale sin første kone kompensation i form af en bestemt sum penge, når han gifter sig igen. Beløbets størrelse afhænger af, hvor meget han holder af hende!

Hos Asantefolket bliver mange kvinder boende i deres mødres hjem og besøger deres mænd, når de bringer ham mad og når det er deres tur til at sove med ham. Manden bor ofte sammen med sine brødre og onkler og evt. nogle af børnene og nevøerne. Manden sørger for at lave en ordning, så kvinderne ved, hvornår de har turnus. I følge filmen har kvinderne normalt en uge hver, hvor de laver mad og sover hos ham. På grund af det matrilineære arvesystem kommer kvinderne hos Asantefolket let til at hænge på hele børneopdragelsen og økonomien. Hvis manden pludselig dør, så kommer hans søsters børn og smider dem ud af huset og tager alt, for de er jo arvinger. Derfor bliver mange boende i deres mors hus, for der kan man aldrig blive smidt ud fra. Desuden slipper man på denne måde for alt for mange sammenstød med sine medhustruer.

Efter gennem mange år at have boet sammen med polygame familier i længere perioder er det min erfaring, at det aldrig er uden problemer. Det kan være rart for en ældre kvinde, der er træt af børnefødsler at få en ung og stærk medhustru, der kan tage halvdelen af arbejdet. Men det kan let blive et problem, når den unge får børn og modtager en bunke opmærksomhed og måske begynder at bilde sig noget ind! I Senegal, hvor jeg har rejst, skifter kvinderne allerede efter to dage, og deres job begynder med morgenmaden den første dag, inden de sover med ham.

Markedet

Fordi kvinderne ofte føler et større økonomisk ansvar for børnene end mændene, arbejder de hårdt ved landbruget og på markedet. I mange vestafrikanske lande styres en stor del af markedshandelen af kvinder. I Ghana er mændene næsten helt forsvundet fra markederne. I følge en undersøgelse i 1960 var 83% af de markedshandelnde kvinder. Adskillige af disse rejste frem og tilbage for at sikre sig både opkøb og detailsalg af f.eks. fisk; en lille del af de 83% handlede kun en gros med én vare, hvis priser de fuldstændigt styrede. Disse ledende kvinder bliver kaldt dronningemødre, men hvor Kumasi dronningemoderen bestemmer over alle rigets kvinder, bestemmer tomatdronningemoderen kun over alle tomat sælgerne på Kumasis hovedmarked. Fra gammel tid var asantefamiliernes jord delt; den del, som manden ejede, blev brugt til selvforsyning og ernæring af familien ofte helt uden mandens hjælp, mens den del, som kvin-

den ejede og dyrkede alene blev brugt til salgsafgrøder. Et eventuelt overskud var kvindens.

Kvinderne i dette område har derfor traditionelt fra gammel tid haft chance for at skaffe sig en vis økonomisk selvstændighed og efterhånden som mændene på grund af kolonisationen fik travlt med at dyrke og sælge kakao og via uddannelse fik chancer for forskellige former for job hos europæerne, blev der mulighed for, at kvinderne kunne udvide handelen med mange nye varer.

Markedskvinderne er organiseret i foreninger, der bestemmer priserne, fungerer som kreditinstitutioner og varetager forholdet til myndighederne. Mødre, søstre og døtre arbejder ofte sammen, og hver gruppe styres af en dronningemoder, som kvinderne har valgt til at bestemme.

I filmen præsenteres vi for 3 dronningemødre, hvoraf *Yamsdronningemoderen Ama Sewah* er Kumasimarkedets øverste og valgt af alle som deres repræsentant. Hun skal ikke bare bestemme yamspriserne og holde ro og orden, hun skal også vise sig offentligt ved alle festlige lejligheder og sørge for at have et godt forhold til såvel politikere som den kongelige familie. Oba, *pisangdronningemoderen* er nok den mest interessante af filmens kvinder. Hun er slet ikke valgt af sine medlemmer, men har via politiske og royale forbindelser selv anbragt sig i spidsen for pisangsælgerne, som hun derfor dagligt på kæmpe med. Hun lader ikke nogen chance gå fra sig til at reklamere for sig selv, og selvfølgelig er hun i midten af de dansende ved den kongelige begravelse, ivrigt smilende til alle sider. På trods af, at Negritudebegrebet (skabt af Leopold Senghor og Aimé Césaire i 30'ernes Paris) var en opfordring til alle sorte afrikanere om at være stolte af deres hudfarve og kultur, og i årevis må have være kendt overalt i Afrika, så er det tydeligt at se for mig, at Oba ikke går ind for den opfattelse.

Hendes rødflammede kinder afslører, at hun bruger et ubehageligt hudpræparat, der i skønhedens navn gennem årene har ødelagt tusinder af forfængelig, afrikanske kvinders hud. »Hvidt er smukt«. Obas skæbne siger noget om Kumasihoffets magt, for selv om skiftende regeringer har fået hende fjernet fra sin ledende post, og kvinderne ofte er i opposition til hende, så er hun med sin charme, intelligens – og især de fine forbindelser til Kongen og Dronningemoderen – hver gang vendt tilbage. Hvis politikerne ikke har Kumasiregenten og høvdingene i ryggen, så kommer de ikke langt, – og *det* gælder også for præsidenten.

Ghanas første præsident *Kwame Nkrumah* måtte gribe til diktatormetoder, da Ashantierne gjorde oprør i 1962. Han satte lovene ud af kraft og blev enehersker, og han vandt i første omgang. Men han mistede en del af sin popularitet. Man så ikke længere op til ham som en Gud. Den nuværende regering har adskillige gange forsøgt med magt af få Kumasimarkedskvinder til at sænke priserne, men det eneste man har opnået er, at varerne forsvinder fra markedet. Det er sandsynligt, at Ghanas til tider

galopperende inflation delvist skyldes de dygtige markedskvinders prispolitik. På længere sigt ville det måske være en fordel for landet med nogle lavere priser, men Kumasikvinderne kæmper for sig selv og for deres børns fremtid, så de er ikke lette at slå ud.

Tomatdronningemoderen Ama er en kæmpemæssig skude og en dygtig og effektiv leder. Hun har en vigtig post på markedet, for der dyrkes ikke tomater i Kumasi-området, og alle husholdninger har brug for dem i den traditionelle madlavning.

Hendes to tomatsælgende døtre skælder hende jævnlige ud over, at hun ikke er hårdere mod tomatsælgerne, der presser prisen op. Vi følger i filmen en lang og heftig prisdiskussion med nogle kvinder fra Accra, Ghanas hovedstad. Der råbes og gestikuleres. Udenfor kvindernes kredsventer de mandlige bærere utålmodigt. De skal fordele tomaterne til detailhandlerne, når prisen er sat. Deres løn er afhængig af prisniveauet, og de får slet intet, hvis kvinderne ikke kan blive enige.

Præsident Kwame Nkrumah satte efter Ghanas befrielse i 1957 mændene i gang med at dyrke og sælge grøntsager. Men mændene kunne ikke klare det. Grøntsagerne rådned for dem, og de tabte mange penge. Oba fortæller historien og hoverer: »De har ikke evnerne. NEJ – NEJ – NEJ. Markedsarbejde er ikke noget for mænd. Det kræver specielle evner. *Det er kvindearbejde!*«

I slutningen af 70'erne fortalte man mig helt oppe i Senegal om disse stærke kvinder. På det tidspunkt kunne man praktisk talt hverken købe øl eller tændstikker i landet, for markedskvinderne hamstrede det til bedre tider. Det var den sommer Jerry Rawlings første gang væltede regeringen.

»Guldets land« – det gamle Ghana-rige

For mere end 1000 år siden var *Ghana* navnet på et kæmperige centralt placeret i det gamle Sudan-område i Vestafrika. Før nabostaterne kendte man her til brug af jern til våben, og man styrede handelsvejene fra skovene i syd og videre op gennem ørkenen mod nord.

Ghanarigets hovedstad lå ved *Kumbi Saleh* ca. 300 km nord for Bamako i det nuværende Mali, i et området der i dag er overtaget af ørkenen.

Ghanarigets magt blev bygget på Guldets sydfra; det havde ikke adgang til det vestafrikanske gulds kilder, men takket være en overlegen våbenmagt kontrollerede det guldets vej mod nord. De arabiske købmænd omtalte Ghana som »guldets land« kort efter år 800. En nordafrikaner El Bekri samlede de mange mundtlige beretninger fra området og skrev 1013 om Kongen af Ghana: »*Han kan mobilisere en hær på 200.000 mænd og mere end 40.000 af dem er bevæbnede med buer og pile*«. Måske var der meget om snakken, for det tog den almoravidiske hær (fra det nuværende Marokko) hele 14 år at undertvinge Ghana og indtage hovedstaden 1076.

Man formoder, at dette vældige rige eksisterede i knap 600 år. Adskillige almoravidiske feltherrer drog i denne tidsperiode ud for at sprede den rette tro – Islam – til hedningene sydpå. De erobrede og ødelagde byerne, de plyndrede, krævede skat og tvangsomvendte indbyggerne, men det guld, de også ledte efter, fandt de ikke, for deres heste kunne ikke trænge ind i skovene. For en tid opnåede de kun at ødelægge handelsvejene, og standse guldleverancerne. Araberne var i virkeligheden Afrikas første kolonisatorer, men de magtede ikke at fastholde rigerne syd for Sahara. Kun deres religion og lærdom spredtes videre.

Som et symbol på Afrikas genopstandelse gav Kwame Nkrumah den tidligere engelske koloni Guldskysten navnet GHANA i 1957, da den som den første af kolonierne i det sorte Afrika blev selvstændig.

Asante-folket

Det *nuværende Asante kongerige* ligger i det centrale Ghana på en frodig højslette der tidligere var dækket med regnskov. I flere hundrede år har Asantefolket hersket over denne del af Vestafrika. Den sociale struktur, det tætte sammenhold og stoltheden over deres prægtige fortid har gjort dette folk så stærkt, at det i dag på trods af skiftende militærregeringer stadig har megen indflydelse på deres egen tilværelse og de gamle traditioner. Som i gamle dage lever kongen i sit slot i Kumasi. Ved festlige lejligheder viser han sig iført guldkrone, gyldne kronregalier og masser af guldsmykker. Kæmpemæssige silkeparasoller holder solen væk fra ham og hans følge.

I 13-1400-tallet boede de Akan-talende folkeslag nord for det tætte regnskovsområde, først meget senere flyttede de ned i de fugtige og varme skove. Formodentlig har efterspørgslen på guld fristet dem til en mere permanent beboelse ved floderne, hvor guldstøvet var.

Små kongeriger som *Bona, Banda og Bono* var kendt i den nordlige del af det nuværende Ghana flere hundrede år før Ashantikongen fra Kumasi i 1600-tallet begyndte at samle de mange småriger med fælles kultur og sprog under eet. Først med erobringen af Bonoriget i 1723 blev Asanteriget samlet og *Osei Tutu* blev dets første leder. Sammen med den legendariske præst Anokye hentede han den gyldne skammel ned fra himmelen. Den kom til at symbolisere hele nationens sjæl. Denne gyldne skammel er så hellig, at ingen nogensinde må sidde på den, og den rører aldrig jorden, men placeres på en stol. Enhver i Asanteriget vil dø for at forsvare den.

Bonoriget havde opnået stor velstand på grund af sine veludviklede handelsforbindelser med Djenne. Fra gammel tid havde man transporteret salt i form af stenplader på dromedarryg til Timbuktu og videre med skib ned ad Nigerfloden til Djenne, hvor det blev byttet med guld fra de rige områder i det nuværende Guinea, fra Lobi-området i Sorte Volta-dalen og fra floderne i Asanområdet. Gennem mange hundrede år gik der karavaneruter fra Djenne helt op til Middelhavet med slaver, elfenben og guld.

De arabiske købmænd tjente godt på denne handel og gjorde meget for at holde de konkurrerende portugisere ude.

Derfor gav portugiserne sig til at søge længere sydpå langs Vestafrikas kyst, end de hidtil havde turdet; 1471 nåede de første portugisiske skibe til kysten ud for det nuværende Ghana, og mødte adskillige Asanstater, hvis indbyggere brugte guld i overflod til religiøst brug og til smykker. *Sao Jorge da Mina*. Elmina (Minen) kom stedet til at hedde.

Efter nogle begyndervanskeligheder kom der gang i handlen. Portugiserne ønskede guld og byttede med glasperler, geværer og bomuldsstoffer.

Asantefolket var meget krigerisk. Det lå ustandselig i krig med nabostaterne og tog mange krigsfanger. Disse blev enten solgt nordpå eller ofret i hundredvis ved Kumasihoffets større fester og begravelser. Da portugiserne allerede i begyndelsen af 1500-tallet på grund af Christopher Columbus' opdagelse af Den nye Verden i 1492 og Caraibiens kolonisering fik brug for at købe slaver, var Asantefolket gode leverandører. Da de byttede sig til krudt og geværer fik de endnu lettere ved at skaffe slaver. Handelen blomstrede, og de blev rige og fik større magt.

Adskillige mindre afrikanske kongeriger forsøgte at få en handelsordning med portugiserne og senere hollænderne og englænderne, således at de ikke behøvede at være bange for at blive overfaldet og solgt som slaver, men slavehandelen gav et kæmpeoverskud, så afrikanerne kunne kun bytte sig til geværer, hvis de udover guld og elfenben også bragte slaver. De hvide havde fat i den lange ende. Ikke alle slaver var af første klasses kvalitet, og nogen blev kasserede; der blev stadigvæk nogen til overs til menneskeofringer. Da kong Sai Quaminas i 1799 blev begravet, flød Kumasis gader med blod. I 3 måneder ofredes 200 slaver om ugen!

Da Europæerne i 1803 forbød handel med slaver, var det et hårdt, økonomisk slag for Asantefolket, og de forsøgte – ofte med held – at sælge slaver til købmænd, der solgte videre til Nordamerika, hvor slavehandelen først blev forbudt i 1862.

Man gætter på, at 15-20 millioner mennesker i årene 1640-1850 blev transporteret med skib væk fra Guineabugten.

I den første halvdel af 1600-tallet overtog hollænderne portugisernes handelsstationer, og danskerne, svenskerne og englænderne oprettede handelsstationer på Guldkysten. Alle ønsker at være med i denne lukrative menneskehandel. De handelsstationer, som danskerne havde, lå øst for Asanteområdet, så Danmark har aldrig haft ret meget med dette berømte folk at gøre.

I 1850 solgte Danmark alle sine handels-fæstninger til England, og i 1872 trak Holland sig også ud af Afrika. Handelsfolkene trak sig tilbage, og missionærene kom til!

Englænderne havde adskillige gange haft mindre sammenstød med Ashantierne fra Kumasi, og i 1873 byggede de veje gennem regnskoven og sendte en deling soldater til Kumasi, der blev brændt ned og plyndret. I 1874 blev Guldkysten officielt erklæret for en engelsk koloni. Den bestod af ca. 500 km kyststrækning, men strakte sig kun 85 km ind i landet; Ashantiriget var stadigvæk selvstændigt. MEN ganske få år senere blev Frankrig og Tyskland pludselig meget interesseret i også at få afrikanske besiddelser, og England blev bange. Nu drejede alt sig om hurtigt at få Ashantierne under kontrol, før andre kom dem i forkøbet. I 1896 marcherede englænderne atter ind i Kumasi, der nu var genopbygget.

Kong Prempeh nægtede først at underskrive en venskabskontrakt, men opgav siden al modstand, og den britiske guvernør påbød, at både Kongen og Dronningemoderen omfavnede hans knæ som tegn på underkastelse. Derefter lod han dem forvise til Seychellerne i Det indiske Ocean.

Man kan undre sig over, at de krigeriske Ashantier roligt fandt sig i, at deres to regenter med familier i den grad blev ydmyget. Ved at holde sig i ro reddede de imidlertid selve rigets sjæl, Den gyldne Skammel. I 1901 rejste den engelske guvernør til Kumasi og krævede skamlen udleveret overfor de samlede høvdinge!

Ashantifolket mente, at denne skammel var vigtig for hele rigets eksistens, og derfor gik det i krig mod guvernøren, der i månedsvis måtte leve i belejring i Kumasis fort, inden engelske tropper kunne nå frem og befri ham.

Englænderne vandt krigen, og i 1902 indlemmedes området officielt i ko-

lonien Guldkysten, men Den gyldne Skammel var reddet og godt gemt i mange, mange år. Da nogle vejarbejdere i 1921 tilfældigvis faldt over skamlens skjulested, stjal de dens guldornamenter og solgte dem. Det blev opdaget, og alle 20 blev dømt til halshugning. Englænderne reddede dem ved at forvise dem fra landet, men mange gamle Ashantier er overbevist om, at denne episode er skyld i, at det fordoms så prægtige og magtfulde rige nu er på vej ned.

Ashantierne er blevet fredeligere – de dyrker stadigvæk deres gamle traditioner men uden blodsudgydelser, – og de er blevet flittige kakaodyrkere. Ghanas præsident, Jerry Rawlings, er nødt til at holde sig gode venner med de magtfulde høvdinge i Asanteriget og især Kumasis konge, for deres undersætter gør kun, hvad høvdingene befaler.

GHANA

Befolkning: 12,8 millioner. (Danmark: 5,1 mio).

Areal: 238.500 km². (43.000 km²).

Hovedstad: Accra med 1 mill. indbyggere.

Årlig befolkningsvækst: 3,1% (Dk.: 0).

Forventet levealder: 35 år (Dk.: 72 for mænd, 78 for kvinder).

BNP/indbygger: 310 dollars (Dk.: 7.700 dollars).

Børnedødelighed: 86/1000 nyfødte (Dk.: 8/1000).

53% af befolkningen arbejder ved *landbruget*, 20% ved *industrien* og 27% med *servicefag* (Dk.: 7 - 30 - 63).

Eksport: Kakao og kakaoprodukter 68%, guld 26% og tømmer 3%.

Religion: Kristne 43%, Muslimer 12% og 38% traditionelle religioner.

Ghana styres militært af flyverløjtnant Jerry J. Rawlings og (PDC) Peoples Defensive Committees, opstillet på lokalt niveau.

Møntsort: Cedi (1 dollar = 50).

Litteratur

Basil Davidson: Det genfundne Afrika.

Basil Davidson: The Story of Africa.

Ole Feldbæk og Ole Justesen: Kolonierne i Asien og Afrika.

Jette Bukh, Frederik Crone m.fl.: Vestafrika på vej (MS).

M.D. McLeod: The Assante (British Museum Publications Ltd. 1981).

Peter Sarpong: Ghana in Retrospects (Ghana Publishing Corporation).

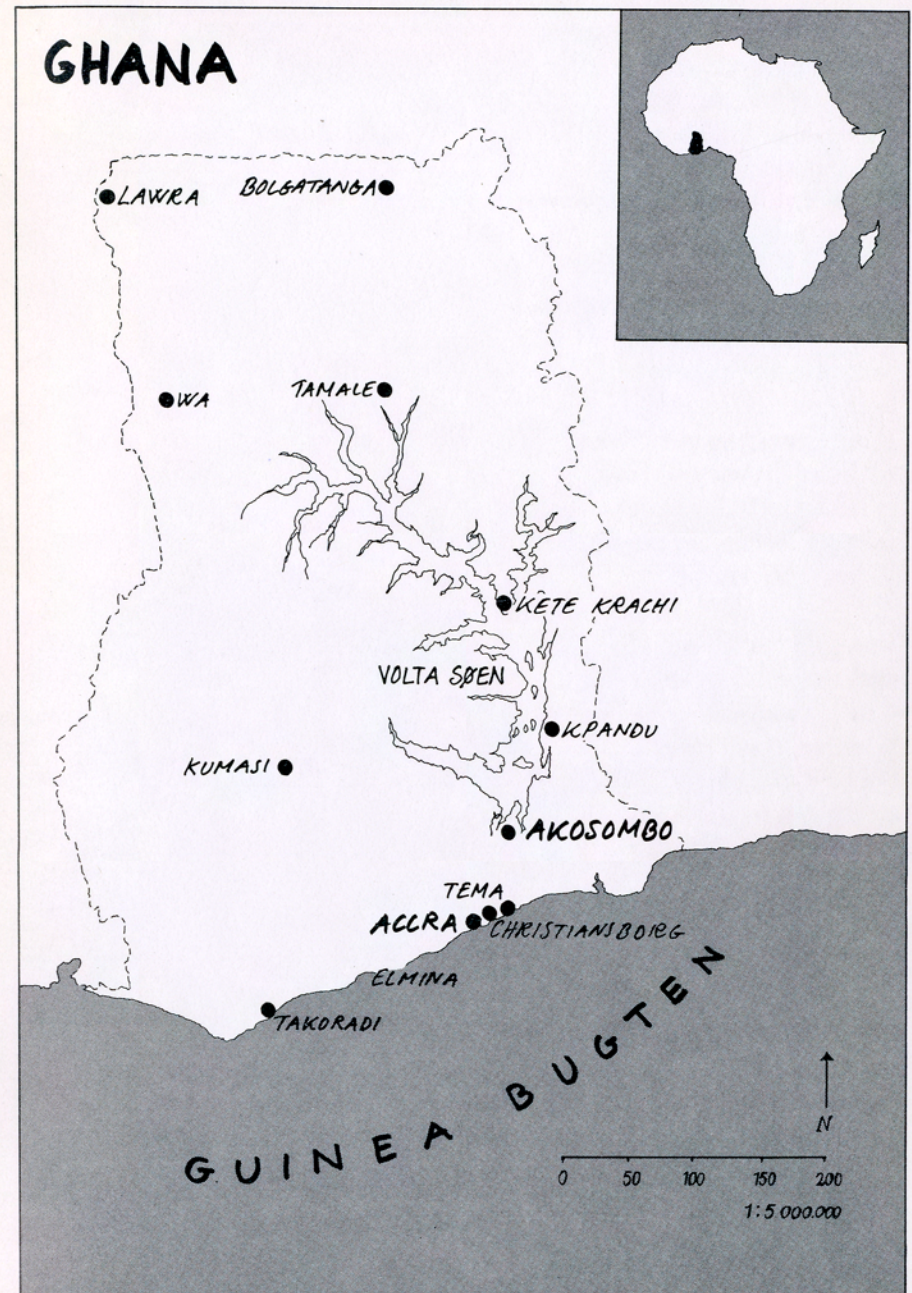
Peter Sarpong: Girls Nubility Rites in Ashanti (Gh.P.C.).

Jarle Simonsen: Afrika (Politiken).

Afrika i Kort og Tal (Mellemfolkeligt Samvirke 1986).

African Urban Studies, 12 (Winter 1982) s. 27-45: Commodity Queens and the distributive Trade in Ghana: A Sociohistorical Analysis.

Kontakt nr. 6 (1982/83): Vestafrika – det glemte hjørne.

Du bad mig blive din kone,
og jeg sagde ja, –
men nu sårer du mig.
Jeg har været tålmodig
alt for længe, –
– hvis du ikke elsker mig mere,
må du forlade mig.

Du har taget en yngre kvinde, –
– og nu ser du på mig,
som noget ubrugeligt.
Jeg mener dog stadig,
at jeg har noget at tilbyde.
Alt hvad du har givet mig,
er falske forhåbninger, –
men jeg bebrejder dig intet,
sådan er ægteskabet.

Vores ægteskab er,
som noget aflagt tøj, –
– og jeg kan ikke
længere sove om natten.
Du bad mig blive din kone,
og jeg sagde ja, –
– men nu sårer du mig...

FRYGT KVINDEN og LEV LÆNGE
(Ashanti ordsprog)

